

Fluminensia - osvrt na tri desetljeća filološkoga rada

Mijatović, Aleksandar

Source / Izvornik: **FLUMINENSIA : časopis za filološka istraživanja, 2018, 30, 7 - 14**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:899619>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

FLUMINENSIA – OSVRT NA TRI DESETLJEĆA FILOLOŠKOGA RADA

Even before it solidifies into an epistemic technique, philology is an affective relationship with – a philia, a friendship with or befriending of – language, and moreover, a relationship to a language with no firm contours, no consistent form, and not yet an instrument of meanings fixed in advance.

Werner Hamacher, *Minima Philologica*, 2015.

Fluminensia: časopis za filološka istraživanja, koji izdaje Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Rijeci, s ovim, prvim brojem za 2018. godinu navršava 30 godina neprekidnoga izlaženja. Časopis *Fluminensia* 1989. godine pokreće Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Rijeci, tada Filološki odjel Pedagoškoga fakulteta u Rijeci, i od tada kontinuirano objavljuje dva broja godišnje. Časopis *Fluminensia* objavljuje znanstvene radove iz filologije, jednoga od središnjih područja humanističkih znanosti koji se bavi jezikom i književnošću, te njihovim odnosom prema kulturi.

Tijekom 30 godina *Fluminensia*: časopis za filološka istraživanja izvršava dvostruku zadaću; pruža uvid u najnovija dostignuća suvremene filološke misli i objavljuje znanstvene radove o riječkoj jezičnoj, književnoj i kulturnoj baštini. U svojoj metodologiji i pristupu znanstveni prinosi *Fluminensije* o jezičnoj, književnoj i kulturnoj baštini Rijeke, njezine okolice te povezanih regija nisu usmjereni samo na znanstvenu i stručnu publiku već svoje čitatelje nalaze u široj javnosti zainteresiranoj za prošlost svoga grada. Tako se znanost stavlja u kontekst lokalne i regionalne zajednice, ali i u obratnom smjeru, taj se lokalno-regionalni kontekst pretvara u predmet fundamentalnih filoloških istraživanja. Usporedo s tim *Fluminensia* je odigrala jednu od ključnih uloga u afirmiranju riječke filološke misli u domaćem pa i međunarodnom kontekstu humanističkih znanosti.

Dvostruki znanstveni program – *fluminensijske teme i suvremena riječka filološka misao u kontekstu znanosti o jeziku i književnosti*

Naziv časopisa *Fluminensia* potječe od istoimene knjige Frana Kurelca, predvodnika riječke filološke škole. Kurelac je pod izrazom '*fluminensia*' podrazumijevao „stvari koje su nastale u Rijeci”. Odabravši upravo taj izraz za naziv časopisa, Uredništvo je *Fluminensiji* dodijelilo dvostruku ulogu – riječkoga filološkog časopisa i znanstvene publikacije koja će, kako stoji u uvodu prvoga broja prvoga godišta *Fluminensije*, „istovremeno širiti područje znanstvenog interesa i postajati ogledalom suvremene filološke misli”. Taj dvostruki koncept koji uključuje lokalnu i globalnu komponentu bio je smjernicom tijekom svih trideset godina izlazenja časopisa.

Razabire se nekoliko okosnica toga dvostrukoga znanstvenog programa razvoja časopisa u proteklih 30 godina. *Fluminensia* je posvećena riječkim ili fluminensijskim temama. U tom je segmentu časopis *Fluminensia*, primjenjujući znanstvene filološke metode, obogatio znanstvene uvide u o raznolikim sastavnicama riječkoga jezičnoga i kulturnoga identiteta. Oгледа se to u brojnim člancima objavljenim na stranicama *Fluminensije* u kojima se prikazuje riječke jezikoslovce, književnike i kulturne djelatnike, te raspravlja o njihovim djelima i opusima. Dosljednom je provedbom takvoga uredničkog koncepta dio riječke jezične, književne i kulturne povijesti doslovno otrgnut zaboravu.

Uredništvo, u doba pokretanja časopisa sastavljeno od mahom mlađih znanstvenika ondašnjega Filološkoga odjela Pedagoškoga fakulteta u Rijeci a koji su danas priznati kroatisti i filolozi, zacrtalo je moderni koncept znanstvenog časopisa. Osim osnovne akademske funkcije znanost je trebala obnašati i ostale društvene funkcije uspostavljajući veze s lokalnom i regionalnom zajednicom, ali i širom publikom ne bi li popularizirala filološka istraživanja jezične, književne i kulturne povijesti Rijeke te njoj gravitirajuće uže i šire okolice.

Na stranicama *Fluminensije* u proteklih 30 godina objavljen je velik broj temeljnih znanstvenih radova koji se bave čakavskim idiomom uže riječke sredine i čakavštinom šire regije. Svi su radovi prošli znanstvenu valorizaciju i stekli prepoznatljivost u domaćim i međunarodnim akademskim krugovima, ali i u publici koja prati znanstveni pristup jezičnim, književnim i kulturnim temama iz riječke regije.

Stoga se može zaključiti da se u proteklih 30 godina časopis *Fluminensia* razvijao na tri osi: lokalno-regionalnoj, domaćoj i međunarodnoj, s osobitim naglaskom na uspostavljanju i njegovanju veza među njima. Osobitost je

Fluminensije u povezivanju ovih komponenti, s naglaskom na predstavljanje i promicanje riječke suvremene filološke misli i istraživanju riječke jezične, književne i kulturne baštine.

Suvremena riječka filološka misao

Okosnica razvoja časopisa *Fluminensia* i njezinih dosadašnjih postignuća odnosi se na oblikovanje suvremene riječke filologije, sastavljene od najuglednijih riječkih jezikoslovaca i povjesničara književnosti. U brojevima *Fluminensije* objavljeni su brojni članci koji obnavljaju interes i preispituju uglednu, ali gotovo zaboravu prepuštenu tradiciju riječkoga filološkog kruga (Fran Kurelac, Vinko Pacel, Franjo Rački) te istražuju njegove veze s ostalim hrvatskim i europskim filozozima. No, kao što se kaže u uvodu prvoga broja prvoga godišta *Fluminensije*, suvremena riječka filološka misao gradi produktivan dijalog s tradicijom riječke filološke škole, uspostavljajući most između sadašnjosti i prošlosti.

U tridesetogodišnjem je razdoblju *Fluminensia* objavila brojne znanstvene radove znanstvenika s riječkoga područja te znanstvenika s drugih znanstvenih i visokoškolskih institucija iz Hrvatske i inozemstva. Na stranicama *Fluminensije* javljali su se radovi riječkih filologa koji su utjecali na sva područja proučavanja jezika i književnosti. Tako su se upravo kroz časopis *Fluminensia* afirmirali riječki znanstvenici, stekavši nacionalnu i internacionalnu prepoznatljivost, postajući nezaobilazna referenca u u široj znanstvenoj i stručnoj javnosti.

Tome u prilog idu podaci o prisutnosti i vidljivosti *Fluminensije* u svjetskim bazama podataka. U ovom segmentu *Fluminensia* bilježi postignuća kojima se kvalificira kao jedan od (naj)značajnijih hrvatskih filoloških časopisa. Ističe se pokazatelj omjera institucijske pripadnosti autora. U posljednjim godištimama *Fluminensije* preteže broj autora s drugih visokoškolskih i znanstvenih domaćih i međunarodnih institucija u odnosu na one s *Fluminensiji* matične institucije.

Filološka baština Rijeke i njezine šire okolice

Drugi segment djelovanja *Fluminensije* sastoji se u promicanju, očuvanju i istraživanju riječkoga identiteta; on se ogleda u kontinuiranom objavljivanju znanstvenih studija o riječkoj jezičnoj, književnoj i kulturnoj povijesti i njezinu odnosu prema suvremenosti. Opseg fluminensijskih ili

riječkih tema širok je i raznolik, a mogu se razvrstati u fluminensijske ili riječke tematske blokove koji se provlače kroz godišta i brojeve časopisa *Fluminensia*. Ovdje ćemo prikazati sadržaj fluminensijskih tematskih blokova. Oni se mogu uzeti kao svojevrсна sintetičko-sinoptička bibliografija, koja bi omogućila drugačije, ne-linearno, kretanje u tridesetogodišnjem kontinuitetu.

Riječki tematski blokovi kroz godišta i brojeve *Fluminensije*

1. Prva riječka knjiga – počeci tiskarstva u Rijeci
„Brašno duhovno”, (*Fluminensia* 1, 1, 1989, *Fluminensia* 2, 1-2, 1990)
„Pobožnost križnog puta” (*Fluminensia* 1, 1, 1989)
2. Fran Kurelac i njegova filološka ostavština
(*Fluminensia* 2, 1-2, 1990)
(*Fluminensia* 3, 1-2, 1991)
(*Fluminensia* 15, 2, 2003)
3. Šimun Kožičić Benja
(*Fluminensia*, 24, 1, 2012 – tematski broj 9–225)
4. Dijalektološka istraživanja čakavštine Rijeke i okolice
Čakavski govori otoka Paga (*Fluminensia* 5, 1-2, 1993)
Govori Novalje na otoku Pagu (*Fluminensia* 6, 1-2, 1994)
Govor Dragozetića (*Fluminensia* 7, 1, 1995)
Govor Lisca (*Fluminensia* 7, 2, 1995)
Hrvatsko-njemački jezični dodiri u sjevernočakavskim govorima
(*Fluminensia* 17, 2, 2005)
Hrvatsko-talijanski jezični dodiri u govoru Dubašnice (*Fluminensia*
21, 1, 2009)
Čakavska frazeologija (*Fluminensia* 9, 1-2, 1997, *Fluminensia* 15, 1,
2003)
Govor Drage (*Fluminensia* 11, 1-2, 1999)
Govor Lipe (*Fluminensia* 12, 1-2, 2000)
Govor Karojbe (*Fluminensia* 18, 2, 2006)
Govor Butora (*Fluminensia* 22, 2, 2010)

5. Dijalekti, govori i idiomi Rijeke i okolice
  - Fijumanski dijalekt (*Fluminensia* 4, 1, 1992)
  - Kontakt fijumanskog dijalekta i riječkog čakavskog idioma (*Fluminensia* 5, 1-2, 1993)
  - Veljotski idiom (*Fluminensia* 10, 1, 1998)
  - Dalmatski govori (*Fluminensia* 11, 1-2, 1999)
  - Jezični kontakti između mađarskoga i talijanskoga jezika (*Fluminensia* 4, 1, 1992)
  - Goranska kajkavština (*Fluminensia* 4, 2, 1992, *Fluminensia* 5, 1-2, 1993)
  - Govor Vrbovskog (*Fluminensia* 18, 2, 2006, *Fluminensia* 19, 1, 2007)
  - Hrvatsko-njemački jezični kontakt u štokavsko-ikavskim govorima Gorskoga kotara (*Fluminensia* 23, 1, 2011)
  - Novoštokavski govori u senjskom zaleđu (*Fluminensia* 5, 1-2, 1993)
  - Govor Krivog Puta kod Senja (*Fluminensia* 19, 1, 2007)
6. Književnost Rijeke i riječke regije
  - Janko Polić Kamov (*Fluminensia* 7, 2, 1995, *Fluminensia* 21, 1, 2009, *Fluminensia* 22, 1, 2010, *Fluminensia* 24, 2, 2012, *Fluminensia* 25, 1, 2013, *Fluminensia* 25, 2, 2013, *Fluminensia* 26, 1, 2014)
  - Avangardni književni pokreti u Rijeci (*Fluminensia* 7, 1, 1995)
  - Fijumanska književnost – riječka književnost talijanskog jezičnog izraza (*Fluminensia* 8, 1-2, 1996, *Fluminensia* 25, 1, 2013, *Fluminensia* 25, 2, 2013)
  - Ivana Brlić-Mažuranić (*Fluminensia* 21, 1, 2009)
  - Nedjeljko Fabrio (*Fluminensia* 10, 1, 1997)
  - Daša Drndić (*Fluminensia* 22, 1, 2010, *Fluminensia* 26, 1, 2014, *Fluminensia* 27, 1, 2015)
  - Enrico Morovich (*Fluminensia* 9, 1-2, 1997)
  - Viktor Car Emin (*Fluminensia* 13, 1-2, 2001)
  - Eugen Kumičić (*Fluminensia* 3, 1-2, 1991)
  - Nikola Kraljić (*Fluminensia* 8, 1-2, 1996)
  - Ivan Mažuranić (*Fluminensia* 3, 1-2, 1991)
  - Mijo Mirković (*Fluminensia* 24, 2, 2012)

Gemma Harasim (*Fluminensia* 5, 1-2, 1993)
Ivan Dežman (*Fluminensia* 7, 2, 1995)
Mario Schittar (*Fluminensia* 3, 1-2, 1991)
Heinrich von Littrow (*Fluminensia* 6, 1-2, 1994)
Niko Milačić (Milazzi) (*Fluminensia* 5, 1-2, 1993, *Fluminensia* 19, 1, 2007)
Vladimir Polić (*Fluminensia* 22, 2, 2010)
Josip Gržetić Krasanin (*Fluminensia* 3, 1-2, 1991)
Antonio Fulvi (*Fluminensia* 7, 1, 1995)
Božidar Mažuranić (*Fluminensia* 3, 1-2, 1991)
Franjo Ksaver Verneda (*Fluminensia* 19, 1, 2007)
Mijo Radošević (*Fluminensia* 1, 1, 1989, *Fluminensia* 13, 1-2, 2001)
Književnost otoka Krka (*Fluminensia* 2, 1-2, 1990)
Antun Bonifačić (*Fluminensia* 7, 1, 1995)
Franić Vodarić Crisanin (*Fluminensia* 14, 2, 2002)
Riječka oda Palatinu Josipu nepoznatog autora (*Fluminensia* 19, 2, 2007)

7. Kulturni djelatnici Rijeke i riječke regije te pisana kultura i razvoj pismenosti u Rijeci i regiji

Dragutin Antun Parčić (*Fluminensia* 15, 1, 2003, *Fluminensia* 17, 1, 2005, *Fluminensia* 18, 1, 2006, *Fluminensia* 27, 1, 2015)
Ivan Fiamin (*Fluminensia* 1, 1, 1989)
Mate Bastian (*Fluminensia* 2, 1-2, 1990)
Andrija Rački (*Fluminensia* 2, 1-2, 1990)
Ercole Rezza (*Fluminensia* 16, 1-2, 2004)
Marcel Kušar (*Fluminensia* 20, 1, 2008)
Božo Babić (*Fluminensia* 2, 1-2, 1990)
Erazmo Barčić (*Fluminensia* 3, 1-2, 1991)
Lovro Grisogono (*Fluminensia* 5, 1-2, 1993)
Juraj Križanić (*Fluminensia* 3, 1-2, 1991)
Riječko tiskarstvo (*Fluminensia* 4, 1, 1992, *Fluminensia* 4, 2, 1992, *Fluminensia* 14, 2, 2002, *Fluminensia* 25, 1, 2013)

- Feljtonistika u riječkim časopisima (*Fluminensia* 4, 2, 1992)
Riječki letak (*Fluminensia* 8, 1-2, 1996, *Fluminensia* 19, 1, 2007)
Riječki časopisi između 1921. i 1943. godine i talijansko-hrvatski kulturni kontakti (*Fluminensia* 5, 1-2, 1993)
O filozofijskim djelima njemačkoga klasičnog idealizma u fondu Naučne biblioteke Rijeka (danas Sveučilišne knjižnice u Rijeci) (*Fluminensia* 3, 1-2, 1991)
Veprinački zakon (*Fluminensia* 13, 1-2, 2001)
Trsatski statut (*Fluminensia* 28, 1, 2015)
Čitaonica u Kraljevici (*Fluminensia* 3, 1-2, 1991)
O listu Naša sloga (*Fluminensia* 4, 1, 1992)
Prevoditelji (*Fluminensia* 2, 1-2, 1990)
8. Povijest Rijeke i riječke regije
Frankopani (*Fluminensia* 3, 1-2, 1991, *Fluminensia* 22, 1, 2010)
9. Glagoljaška ostavština Rijeke, riječke regije i šire okolice
Bašćanska ploča (*Fluminensia* 2, 1-2, 1990, *Fluminensia* 18, 1, 2006)
Pjesma o Judi – nepoznati glagoljski fragment iz fonda Naučne biblioteke Rijeka (*Fluminensia* 2, 1-2, 1990)
Šimun Klimantović (*Fluminensia* 20, 1, 2008)
Šimun Greblo iz Roča (*Fluminensia* 18, 2, 2006)

Riječ na kraju

Koristimo priliku zahvaliti svim glavnim urednicama i urednicima, uredništlima, tajnicama i tajnicima, izvršnim urednicama i urednicima na uloženom trudu, energiji i entuzijazmu. Bez njih časopis ne bi dosegao današnje standarde koje je prije svega, kažemo to danas, potrebno održati a potom i razvijati.

Zahvaljujemo svim autorima i recenzentima na ukazanom povjerenju tijekom triju desetljeća suradnje.

Rad uredništva, autora i recenzenata nezamisliv je bez institucionalne podrške. Stoga hvala Odsjeku za kroatistiku, Filozofskom fakultetu u Rijeci, Povjerenstvu za izdavačku djelatnost Filozofskoga fakulteta u Rijeci, radnicama Knjižnice Filozofskoga fakulteta u Rijeci, Sveučilištu u Rijeci, Zakladi

Sveučilišta u Rijeci. Hvala našim stalnim suradnicima, gospođi Jeleni Lanc (Knjižnica Filozofskog fakulteta u Rijeci), doc. dr. sc. Aniti Memišević (Odsjek za anglistiku Filozofskog fakulteta u Rijeci) i gospodinu Sanjinu Jurišiću (Sveučilišni informatički centar Sveučilišta u Rijeci).

Istaknut udio u obljetnici *Fluminensije* imaju Primorsko-goranska županija i Grad Rijeka. Vjerujemo u nastavak uspješne suradnje.

Izdvojili bismo Ministarstvo znanosti i obrazovanja, koje prepoznaje i podupire napore *Fluminensije* da postigne i održi standarde znanstvenoga izdavaštva.

Na kraju, iako nipošto manje važno, zahvaljujemo grafičkim urednicima i tiskarima koji su omogućili redovito izlaženje *Fluminensije*, nerijetko radeći u zbijenim rokovima.

Aleksandar Mijatović,
glavni i odgovorni urednik časopisa *Fluminensia*